

СИСТЕМА ПІДРОЗДІЛІВ ОВС ТА ЇХ ПОВНОВАЖЕННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

СМИРНОВА Еліна Георгіївна - здобувач Харківського національного університету
внутрішніх справ

УДК 342.51

*В статті приведені основні підходи от-
носно поняття і системи ОВД. Исходя
из определения категории «обеспечение э-
кономической безопасности», проанализирован
нормативно предусмотренные задания под-
разделений ОВД, автор определяет систему
подразделений ОВД, которые непосредствен-
но обеспечивают экономическую безопасность
и их конкретные полномочия в данной сфере.*

Ключові слова: органи внутрішніх справ, забезпе-
чення економічної безпеки, повноваження.

Постановка проблеми

Одним із важливих напрямів державної діяльності суверенної України є правоохоронна діяльність спрямована на забезпечення принципу верховенства права у нашому суспільстві. Завдання правоохоронної діяльності полягають у захисті встановленого Конституцією України суспільного ладу держави, економічної та територіальної цілісності України. Досліджуючи основні завдання правоохоронних органів, маємо підкреслити, що серед них важливе значення мають ті, що спрямовані на забезпечення економічних прав громадян та економічної безпеки у цілому. Отже, забезпечення економічної безпеки держави є одним із основних завдань правоохоронних органів і потребує подальшого вдосконалення.

Стан дослідження

Загальним питанням забезпечення економічної безпеки правоохоронним органам присвятили свої праці В. Т. Білоус,

А. П. Гель, М. В. Григорчук, І. В. Кременовська, В. А. Ліпкан, Р. А. Мамочка, М. І. Мельник, В. В. Молдован, Р. К. Падалко, В. В. Писаренко, В. Н. Тісунова та ін.

Наукову цінність для сучасного розуміння сутності економічної безпеки, правового забезпечення економічної безпеки органами внутрішніх справ України (далі – ОВС) мають основоположні праці науковців, які досліджували методологічні, теоретичні і практичні питання правового регулювання адміністративних відносин: І. М. Пахомова, А. П. Ключніченко, О. М. Бандурки, І. П. Голосніченко, С. Ф. Денисюка, Л. В. Ковалюк, В. Б. Аверянова, С. В. Ківалова, Є. В. Кубко, Є. В. Додіна, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, О. М. Якуби, Р. С. Павловський, М. М. Тищенко, В. М. Гаращука та інших.

Маємо також підкреслити, що у попередніх дослідженнях нами було доведено, що ОВС являють собою один із основних суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави та загалом досліджено місце та роль ОВС у системі суб'єктів забезпечення економічної безпеки [1]. Побічно питанням з'ясування системи підрозділів ОВС, діяльність яких безпосередньо спрямована на забезпечення економічної безпеки, приділив окрему увагу С. І. Лекарь [2] Разом із тим варто зазначити, що хоча перелічені автори і порушували дане питання, проте повною мірою на сьогодні воно не розкрито і потребує подальших наукових досліджень.

Отже, **мета** даної статті полягає у встановленні конкретних підрозділів ОВС, на які у якості основних покладено завдання щодо забезпечення економічної безпеки та конкретні повноваження, що направлені на реалізацію останніх.

Виклад основного матеріалу

Для досягнення поставленої нами мети, перш за все, маємо визначитися з такими поняттями як «забезпечення економічної безпеки», «органи внутрішніх справ України» та «повноваження». Що стосується першого поняття, то нами у попередніх дослідженнях вже було обгрунтовано позицію, що безпосередньо об'єктом адміністративно-правового регулювання у сфері економічної безпеки виступає категорія «забезпечення економічної безпеки», яку визначено як проведення уповноваженими суб'єктами системи засобів політичного, економічного, правового, організаційного та іншого характеру, спрямованих на захист, охорону та підтримання стабільності динамічно стійкого стану збалансованості між несприятливими впливами і діяльністю, спрямованою на забезпечення умов, які гарантують здійснення економічного суверенітету, економічних інтересів фізичних і юридичних осіб [3].

Завдання ОВС конкретизують і деталізують сукупність питань, які підлягають вирішенню цим державним органом і відображають напрямки його діяльності. Мета потребує єдності конкретних завдань і функцій органу, а її досягнення в реальному житті виступає критерієм ефективності виконання органом цих функцій і завдань, тобто цілі визначають завдання і функції органу виконавчої влади, яким є ОВС [2, с. 55].

Наразі правовий статус ОВС, на жаль, залишається невизначеним, оскільки й досі не прийнято Закон «Про органи внутрішніх справ України». Здебільшого органи внутрішніх справ асоціюються із міліцією, яка є найбільшою за організаційно-штатною структурою, обсягом правоохоронних завдань, функцій і повноважень системою органів. Але говорячи про співвідношення міліції і ОВС, необхідно мати на увазі, що і в літературі, і навіть у законодавстві ці поняття останнім часом інколи практично ототож-

нюються (наприклад, ст. 222 Кодексу України про адміністративні правопорушення), хоча найчастіше міліція розглядається як структурна частина ОВС. Так, у навчальній літературі ОВС визначають як спеціальний суб'єкт управління у правовій сфері, які, як і інші органи державної влади, здійснюють свою діяльність на основі соціально-правових принципів, які закріплені в Конституції України [4, с. 16]. При цьому загалом у параграфі «Завдання, система та правовий статус органів внутрішніх справ» міліцію названо найважливішою складовою ОВС [4, с. 19], разом із тим загалом за змістом параграфу поняття ОВС абсолютно не відмежовується від міліції.

О. М. Бандурка пише, що ОВС за функціональним критерієм поділяються на міліцію і внутрішні війська. При цьому діяльність кожної функціональної складової ОВС регламентована відповідним законом – «Про міліцію» [5] та «Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України» [6] [7, с. 12]. Напевно саме цієї класифікації ОВС дотримувався С. І. Лекарь, який у попередньо згаданій праці у якості підрозділів, що забезпечують економічну держави виділяє міліцію та внутрішні війська. - У свою чергу ми не можемо погодитися з автором щодо доцільності віднесення внутрішніх військ України до складової ОВС, що забезпечує економічну діяльність, адже, виходячи зі змісту ст. 2 (завдання внутрішніх військ) та 10 (права внутрішніх військ), їх діяльність пов'язана виключно із охороною громадського порядку та забезпечення громадської безпеки.

Разом із тим найпоширенішою є точка зору згідно з якою до системи ОВС відносять міліцію, слідчі підрозділи, внутрішні війська України та вищі навчальні заклади системи МВС України. У першу чергу такі висновки будуються, виходячи з положень ст. 1 Закону України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України» [8], а саме: «структуру органів внутрішніх справ складають: міліція; військові частини, підрозділи, установи внутрішніх військ; навчальні заклади, що перебувають у сфері управління МВС України; науково-дослідні установи, підприємства і установи забезпечення».

У зв'язку з цим, ОВС вчені переважно визначають як єдину систему озброєних правоохоронних органів виконавчої влади, призначенням яких є забезпечення реалізації, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб та прав і законних інтересів юридичних осіб, боротьба з правопорушеннями, забезпечення охорони та захисту громадського порядку, громадської безпеки та власності, а також органів (служб, підрозділів), які виконують забезпечувальні функції.

У викладеного можемо зробити попередній висновок, що серед складових частин системи ОВС саме міліція у будь-якому випадку забезпечує економічну безпеку нашої держави.

Загалом основні завдання міліції як основної складової частини органу ОВС закріплені у Законі України «Про міліцію» у ст. 2, а саме: забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; виявлення кримінальних правопорушень; участь у розкритті кримінальних правопорушень та розшуку осіб, які їх вчинили, у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних та кримінально протиправних посягань; виконання адміністративних стягнень; участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

У свою чергу згідно зі ст. 7 Закону України «Про міліцію» міліція складається з таких підрозділів: кримінальної міліції, міліції громадської безпеки, транспортної міліції, державної автомобільної інспекції, міліції охорони, судової міліції; спеціальної міліції, внутрішньої безпеки.

Деталізація основних завдань діяльності міліції знаходять своє відображення у відомчих нормативно-правових актах, що безпосередньо регламентують діяльність того чи іншого підрозділу міліції. Проаналізувавши положення відповідних

нормативно-правових актів можемо зробити висновок, що безпосередньо завдання щодо забезпечення економічної безпеки держави покладено на Департамент державної служби боротьби з економічною злочинністю (ДДСБЕЗ), що утворюється та функціонує у складі кримінальної міліції апарату МВС України; управління (відділи) державної служби боротьби з економічною злочинністю головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті (У(В)ДСБЕЗ); відділи (сектори) державної служби боротьби з економічною злочинністю районних, районних у містах, міських управлінь (відділів), лінійних управлінь (відділів), які утворюються та функціонують у складі кримінальної міліції органів внутрішніх справ України (В(С)ДСБЕЗ) (п. 1 наказу МВС України «Про організацію діяльності підрозділів державної служби боротьби з економічною злочинністю Міністерства внутрішніх справ України» від 3 вересня 2012 р. № 769 [9]. Зазначеним наказом затверджені: Положення про Департамент державної служби боротьби з економічною злочинністю Міністерства внутрішніх справ України (далі – Положення про Департамент ДСБЕЗ); Положення про управління (відділ) державної служби боротьби з економічною злочинністю головних управлінь, управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті (Положення про управління (відділ) ДСБЕЗ); Положення про відділ, відділення (сектор) державної служби боротьби з економічною злочинністю міського, лінійного, районного управління (відділу), відділу спеціальної міліції головних управлінь, управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті (далі – Положення про відділ, відділення (сектор) ДСБЕЗ).

Згідно з Положенням про Департамент ДСБЕЗ основними завданнями ДДСБЕЗ, що спрямовують діяльність останнього на забезпечення економічної безпеки, є:

1) участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері бо-

ротьби із злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності;

2) своєчасне припинення злочинів у сфері економіки та запобігання їм;

3) аналіз, прогнозування криміногенних процесів у сфері економічної діяльності та своєчасне інформування про них керівництва МВС України та інших органів виконавчої влади;

4) виявлення та припинення фактів порушення прав інтелектуальної власності;

5) виявлення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень у сфері економіки, та вжиття заходів щодо їх усунення.

Серед завдань У(В)ДСБЕЗ щодо забезпечення економічної безпеки необхідно відзначити такі:

– організаційно-методичне забезпечення діяльності підрозділів ДСБЕЗ районних, районних у містах, міських управлінь (відділів), лінійних управлінь (відділів) (далі – міськрайлінооргани) внутрішніх справ на території обслуговування з питань попередження та викриття злочинів у сфері економіки, проти власності, у сфері службової і господарської діяльності, інтелектуальної власності, проведення оперативно-розшукової діяльності;

– безпосереднє вжиття організаційних і практичних заходів щодо попередження та викриття злочинів у сфері економіки, у тому числі на визначених пріоритетних напрямках роботи служби, та тих, що суттєво впливають на криміногенну, соціально-економічну ситуацію в регіоні, забезпечення відшкодування завданих злочинами матеріальних збитків, усунення причин і умов, що сприяють учиненню злочинів;

– здійснення інформаційно-аналітичної роботи, накопичення й аналіз інформації про оперативну обстановку, що склалася на території обслуговування, планування роботи, розстановки і комплексного використання сил та засобів. Упровадження в практику викриття злочинів передових форм і методів роботи, наукових рекомендацій, нових технічних засобів, додержання законності і дисципліни серед особового складу, підвищення професійного рівня працівників ДСБЕЗ, їх службової та бойової готовності до виконання завдань (роз-

діл 2 Положення про управління (відділ) ДСБЕЗ).

Завдання В(С)ДСБЕЗ міськрайлінорганів сформульовані як:

– захист прав, свобод і законних інтересів громадян, інтересів суспільства та держави від злочинних посягань;

– ужиття оперативно-розшукових заходів щодо попередження та викриття злочинів у сфері економіки, протидії хабарництву, зловживанням посадових осіб органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, захисту бюджетних коштів від злочинних посягань;

– виявлення економічних злочинів проти власності, у сфері службової і господарської діяльності, інтелектуальної власності, забезпечення відшкодування завданих злочинами матеріальних збитків;

– визначення та усунення причин і умов, що сприяють учиненню злочинів у сфері економіки;

– безпосереднє впровадження передового досвіду, новітніх форм і методів з метою попередження і викриття злочинів у сфері економіки (розділ 2 Положення про відділ, відділення (сектор) ДСБЕЗ).

На сьогодні у науковій літературі дискусійним залишається питання щодо розуміння сутності категорії «повноваження». Так, під «повноваженнями» одні вчені розуміють «права та обов'язки» [10; 11], інші – лише права [12, с. 12], ряд науковців схиляються до синонімічного характеру понять «компетенція» та «повноваження» [13, с. 32]. Ми схильні підтримати позицію, що повноваження являють собою певну сукупність прав, адже поняття останніх за змістом пов'язано з можливістю вибору реалізації певних заходів впливу. З іншого боку термін «повноваження» та «компетенція» ототожнювати не варто, оскільки остання включає завдання, функції, права та обов'язки. Варто підкреслити, що схожої позиції дотримується А. Т. Комзюк [14, с. 47].

Загалом повноваження (права) підрозділів ДСБЕЗ деталізовано у Положеннях про Департамент ДСБЕЗ, управління (відділ) ДСБЕЗ, відділ, відділення (сектор) ДСБЕЗ (розділ IV). Так, працівники підрозділів

ДСБЕЗ з метою забезпечення економічної безпеки мають право:

– вимагати від керівників підприємств, установ і організацій пояснення по фактах порушення законодавства, перевірка додержання якого віднесена до компетенції служби;

– входити безперешкодно у будь-який час доби на територію і в приміщення підприємств, установ, організацій, у тому числі митниці, та оглядати їх з метою припинення злочинів, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

– перебувати на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це адміністрації з метою забезпечення безпеки громадян, громадської безпеки, запобігання злочину, виявлення і затримання осіб, які його вчинили;

– одержувати безперешкодно і безплатно від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та об'єднань громадян на письмовий запит відомості (у тому числі й ті, що становлять комерційну та банківську таємницю), необхідні у справах про злочини, що знаходяться у провадженні міліції;

– порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь у їх проведенні;

– за рішенням суду в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, витребувати і вилучати оригінали документів, що свідчать про правопорушення, зразки сировини і продукції, а до ухвалення такого рішення суду – у присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, вивчати документи, що свідчать про правопорушення, за рахунок відповідного органу міліції робити з них копії із залишенням особам, щодо яких проводиться перевірка, опису документів, з яких виготовлено копії, опечатувати каси,

склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі;

– вилучати у громадян і службових осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обороті, а також документи з ознаками підробки, знищувати ці предмети, речі та документи або передавати їх за призначенням у встановленому порядку;

– відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка.

Окремої уваги у контексті протидії загрозам економічній безпеці займає діяльність спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України (спеціальні підрозділи БОЗ), які входять до системи державних органів, що спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю (ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [15]). Так, до основних напрямів боротьби з організованою злочинністю зазначений закон відносить: запобігання встановленню корумпованих зв'язків з державними службовцями та посадовими особами, втягненню їх у злочинну діяльність; запобігання легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом, використанню суб'єктів підприємницької діяльності для реалізації злочинних намірів (ст. 6).

Спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю органів внутрішніх справ є Головне управління по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України (ГУБОЗ), управління, відділи і відділення по боротьбі з організованою злочинністю в Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі, інших містах, а також відповідні відділи і відділення на транспорті (п. 1 Положення про порядок комплектування, матеріально-технічного, військового, фінансового та соціально-побутового забезпечення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України [16]).

Основними завданнями ГУБОЗ наразі є: а) виявлення та припинення діяльності стійких суспільно небезпечних організованих груп і злочинних організацій (далі – ОГ і ЗО), які впливають на соціально-економічну та криміногенну ситуацію в регіонах і в державі; б) боротьба з корупцією й хабарництвом у сферах, які мають стратегічне значення для економіки держави, серед вищих посадових осіб, працівників судових, правоохоронних та контролюючих органів; в) викриття й ліквідація злочинних схем, спрямованих на легалізацію доходів, одержаних у результаті злочинної діяльності ОГ і ЗО; д) забезпечення відшкодування збитків державі, а також фізичним і юридичним особам, завданих діяльністю ОГ і ЗО або корупційними діями.

Чинне місце у структурі ГУБОЗ займає окреме Управління боротьби з організованими злочинними групами у сфері економіки [17].

Вищеперелічені обставини дають підстави зробити висновок, що спеціальні підрозділи БОЗ необхідно віднести до підрозділів ОВС, діяльність яких безпосередньо пов'язано із забезпеченням економічної безпеки України.

Основні права спеціальних підрозділів БОЗ закріплені у Законі України «Про міліцію». У свою чергу специфічні повноваження останніх щодо боротьби з організованою злочинністю передбачені ст. 12 Закону «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». Виходячи з поняття «забезпечення економічної безпеки» до повноважень спеціальних підрозділів БОЗ щодо забезпечення економічної безпеки, на нашу думку, необхідно віднести:

1) на письмову вимогу керівників відповідних спеціальних підрозділів БОЗ одержувати від банків, а також кредитних, митних, фінансових та інших установ, підприємств, організацій (незалежно від форм власності) інформацію і документи про операції, рахунки, вклади, внутрішні та зовнішні економічні угоди фізичних і юридичних осіб. Документи та інформація повинні бути подані негайно, а якщо це неможливо – не пізніше, як протягом 10 діб;

2) одержувати інформацію з автомати-

зованих інформаційних і довідкових систем та банків даних, створюваних Верховним Судом України, Генеральною прокуратурою України, Антимонопольним комітетом України, Фондом державного майна України, міністерствами, відомствами, іншими державними органами України;

3) у разі одержання фактичних даних про організовану злочинну діяльність для їх перевірки витребувати та одержувати від державних органів, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій (незалежно від форм власності) інформацію і документи. Витребовувані документи та інформація повинні бути подані негайно або не пізніше, як протягом 10 діб.

4) за письмовим розпорядженням керівника відповідного спеціального підрозділу входити за службовими посвідченнями на територію, у приміщення, склади та сховища підприємств, організацій і установ (крім іноземних, дипломатичних представництв), незалежно від їх відомчої належності та форм власності, у пункти пропуску через державний кордон України та митниці, а також у виробничі приміщення громадян, які займаються підприємницькою діяльністю.

Висновки

Таким чином, підрозділами ОВС, на які безпосередньо покладено завдання щодо забезпечення економічної безпеки необхідно віднести підрозділи ДСБЕЗ, які утворюються та функціонують у складі кримінальної міліції органів внутрішніх справ України та спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВС України. У свою чергу, характеристика повноважень основних підрозділів ОВС, на які покладено завдання щодо забезпечення економічної безпеки дає можливість зробити висновок, що основними засобами забезпечення економічної безпеки ОВС є засоби переконання та заходи адміністративного примусу, дослідження яких становить перспективний напрям подальших наукових пошуків.

АНОТАЦІЯ

У статті наведені основні підходи щодо розуміння поняття та системи ОВС. Виходячи з визначення категорії «забезпечення економічної безпеки», проаналізувавши нормативно закріплені завдання підрозділів ОВС, автор визначає систему підрозділів ОВС, що безпосередньо забезпечують економічну безпеку та їх конкретні повноваження у даній сфері.

Література

1. Смирнова Э. Роль органов внутренних дел в обеспечении экономической безопасности Украины / Э. Смирнова // Закон и Жизнь. – 2013. – № 9/3 (261). – С. 202-206.
2. Лекарь С. І. Органи внутрішніх справ як суб'єкт забезпечення економічної безпеки держави / С. І. Лекарь // право і безпека. – 2012. – № 2 (44). – С. 53-56.
3. Смирнова Е. Г. Забезпечення економічної безпеки як об'єкт адміністративно-правового регулювання [Електронний ресурс] / Е. Г. Смирнова // Порівняльно-аналітичне право. – № 3-1. – Режим доступу: http://par.in.ua/3-1_2013/7/Smirnova%20E.H..pdf
4. Адміністративна діяльність: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Ковалів, З. Р. Кісіль, Д. П. Калянов та ін.. – К.: Правова єдність, 2009. – 432 с.
5. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
6. Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 26 березня 1992 р. № 2235-ХІІ // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 29. – Ст. 397.
7. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: [підручник] / за заг. ред. Рябченко О. П. – Х.: ХНУВС, 2009. – 256 с.
8. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: закон України від 10 січня 2002 р. № 2925-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 16. – Ст. 115.
9. Про організацію діяльності підрозділів державної служби боротьби з економічною злочинністю: наказ МВС України від 03.09.2012 № 769 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 73. – ст. 71.

SUMMARY

The article covers main approaches to understanding the concept and police system. Based on the definition of «economic security», analyzed the regulatory tasks assigned police units, the author defines the system of police departments that directly provide economic security and their specific powers in this area.

10. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: [курс лекций] / Г. В. Атаманчук. – М.: Юрид. лит., 1997. – 235 с.
11. Стариков Ю. Н. Служебное право: [учебник] / Ю. Н. Стариков. – М.: БЕК, 1996. – 698 с.
12. Разаренов Ф. С. Административный надзор советской милиции: [учеб. пособ.] / Ф. С. Разаренов, С. И. Котюргин. – М.: Акад. МВД СССР, 1979. – 70 с.
13. Студеникина М. С. Государственный контроль в сфере управления (Проблеми надведомственного контроля) / М. С. Студеникина. – М.: Юрид. лит., 1974. – 159 с.
14. Комзюк А. Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07 / Комзюк Анатолій Трохимович. – Х., 2002. – 408 с.
15. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. № 3341-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358
16. Про затвердження Положення про порядок комплектування, матеріально-технічного, військового, фінансового та соціально-побутового забезпечення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України: постанова Верховної Ради України від 16 грудня 1993 р. № 37 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 20
17. Структура [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Головного управління по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України. – Режим доступу: http://www.guboz.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2%3Astruktura&Itemid=3